

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓
และเปรียญตรี ปีที่ ๓
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. มี ๘ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ ฤ เอ โอ จัดเป็นคู่ไว้ ๓ คู่ คือ อ อา เรียก อวณฺโณ, อิ อี เรียก อิวณฺโณ, อุ ฤ เรียก อุวณฺโณ ฯ สระ เอ โอ ๒ ตัวนี้ เกิดใน ๒ ฐาน คือ เอ เกิดที่คอและเพดาน เรียก กณฺจตาลุไซ โอ เกิดที่คอและริมฝีปาก เรียก กณฺจโรฏฺฐาไซ ฯ

๒. วิการ สนธิกริโยปกรณฺ์ มีในสระสนธิอย่างเดียว แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ วิการในเบื้องต้น ๑ วิการในเบื้องปลาย ๑ มาลูเทริตฺ์ จัดเข้าในอย่างหลัง คือ วิการในเบื้องปลาย ฯ **นตถญโย** ตัดเป็น นตถิ – ญโย สระหน้าเป็นรัสสระ สระเบื้องปลายอยู่หน้าพยัญชนะสังโยค ลบสระหน้า คือ อี ที่สุดแห่งศัพท์ นตถิ เสีย ต่อกันได้รูปเป็น นตถญโย ฯ

๓. นามศัพท์ ท่านจัดลิงค์ไว้แบบนี้ **นามนาม** เป็นลิงค์เดียว คือ จะเป็นบุ่ลิงค์ อิตถิลิงค์ หรือ นบุ่สกลิงค์ ก็อย่างเดียวกันบ้าง เป็น ๒ ลิงค์ คือ มีศัพท์อันเดียว มีรูปอย่างเดียวกันเป็นได้ทั้ง ๒ ลิงค์ หรือมีมูลศัพท์เป็นอันเดียวเปลี่ยนแต่สระที่สุ่ให้แปลกกัน พอเป็นเครื่องหมายให้ต่างลิงค์กันบ้าง คุณนาม และ สัพพนาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลิงค์ ฯ

ก. **เอโก** เรียกว่า ปกติสังขยา

ข. **เอเก** เรียกว่า นิยม – วิเสสนะสัพพนาม

๔. ในอาขยาต แบ่งธาตุเป็น ๒ ชนิด คือ สกรรมธาตุ ๑ อกรรมธาตุ ๑ สกรรมธาตุเป็นได้ ๔ วาจก เว้นภาววาจก อกรรมธาตุเป็นได้ ๓ วาจก เว้นกรรมวาจกและ เหตุกรรมวาจก ฯ

แก้คำที่ผิดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์อย่างนี้

ก. สา อนาถา **วิจรฺนฺตี** มหาทุกฺขํ ปาปฺณาติ

ข. เกลินีปิสุส กาลกริยํ สุตฺวา ภิกฺขุณฺโณ ปาเทสุ **ปวตฺตมาณา** โรทึ

ค. เอวฺรุโปปี ปุริตปารมี สตุโต มาตาปีตฺูหิ สทุธิ **ภิชฺชิ** ฯ

๕. **รุฬฺโห** ลง ต ปัจจย **อาคมฺม** ลง ตฺวา ปัจจย (อา – คม – ตฺวา) อุปสรรคอยู่หน้า แปลง ตฺวา เป็น ย ธาตุมี ม เป็นที่สุ่อยู่หน้า แปลง ย กับที่สุ่ธาตุ เป็น มฺม)

ก. **ทฺุรฺกฺขานิ** ข ปัจจย วิ. ทฺุรฺกฺเขน รุกฺขิยนฺตึติ **ทฺุรฺกฺขานิ** (สิฺกฺขาปทานิ)

ข. **อปฺปิจฺโจ** อ ปัจจย วิ. อปฺปิ อิจฺจตึติ **อปฺปิจฺโจ** (ปฺุคฺคโล)

ค. **กตฺตา** ตฺุ ปัจจย วิ. กโรตึติ **กตฺตา** กโรติ **สีเลนาคิ** วา **กตฺตา** ฯ

๖. สมานวาทโดยชื่อมี ๖ อย่าง คือ กมฺมธารโย, ทิคุ, ตปฺปุริโส, ทวณฺทโว, อพฺยयीภาโว, พหุพฺพิทึ ฯ

อปฺปิจฺโจ เป็น **นฺจฺจึตฺูลยาริกรณพหุพฺพิทิสมาส**

วิ. อปฺปา อิจฺจา ยสุส โส **อปฺปิจฺโจ** (ปฺุคฺคโล)

คพุภสหัสสปฏิมณฑโต เป็น ตติยัตปปริสสมาส มีฉฐฐิตปปริสสมาส เป็น
ภายใน มีวิเคราะห์ดังนี้

ฉ. ตป. คพุภานํ สหสฺสํ ตพุภสหัสสํ

ต. ตป. คพุภสหัสเสน ปฏิมณฑโต คพุภสหัสสปฏิมณฑโต (ปาสาทอ)

พหุสฺสุโต เป็น ฉฐฐิตุลยาริกรณพหุพพิหสมาส

วิ. พหุํ สฺสุตํ ยสฺส โส พหุสฺสุโต (ภิกขุ) ฯ

๗. อัพยยตฺทริ มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ถา ถํ

กุกฺกมฺพิโก อีก ปัจจัย ในตทสสฺตถิตฺทริต

วิ. กุกฺกมฺพิ อสฺส อตฺถิตฺติ กุกฺกมฺพิโก

พาสฺสุจฺจํ ญย ปัจจัย ในภาวตฺทริต

วิ. พาสฺสุตฺตสฺส ภาโว พาสฺสุจฺจํ

ปุชฺชนิโย อีย ปัจจัย ในฐานตฺทริต

วิ. ปุชฺชนํ อรหตฺติติ ปุชฺชนิโย ฯ

พระราชเวที วัดเบญจมบพิตร เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.